

ORTADOĞU GÜNDEMİ

15-21 Şubat 2021

2021

■ SURİYE GÜNDEMİ

• Uluslararası Gündemde Suriye

Astana Süreci'nin garantör ülkeleri Türkiye, Rusya ve İran'dan delegeler, yeni anayasa çalışmalarına ivme kazandırmak ve sahadaki durumu tartışmak üzere Soçi'de bir araya geldi. 2 gün süren görüşmelerde muhalefet gruplar ve rejim tarafından gözaltına alınan kişilerin serbest bırakılması, Suriye'nin toprak bütünlüğü, Suriye'nin kuzeyinde artan terör saldırıları, İsrail'in askerî saldırılarının kınanması, tek taraflı zorlayıcı önlemler ve insani durum gibi pek çok konu ele alındı. Taraflar, İdlib üzerinden anlaşma yaparak sahada sükûneti sürdürme kararlılıklarını ve BM destekli siyasi süreci desteklediklerini yineledi.¹

Dünya Gıda Programı'nın 17 Şubat Çarşamba günü yaptığı açıklamada yeterli miktarda yiyeceğe erişimi olmayan Suriyeli sayısının bugüne kadar kaydedilen en yüksek sayıya ulaştığı belirtildi. 12,4 milyon olarak belirtilen rekorun nüfusun neredeyse yüzde altmışına tekabül etmekte olduğu ifade edildi.²

• Suriye Rejimi

Suriye rejiminin resmî haber ajansı SANA'da yer alan habere göre Rusya'nın ara buluculuğuyla, Beşar Esad rejimi ve İsrail arasında esir takası gerçekleştirildi. SANA tarafından "İşgal altındaki Golan'dan Suriyeli esirler Nihal El-Makt ve Ziyab Kahmuz, İsrail'in zindanlarından kurtulacak buna karşılık Suriye'nin güneyindeki Kuneytra iline "yanlışlıkla girdikten sonra tutuklanan" İsrailli genç kız serbest bırakılacak" açıklaması yapıldı.³ Tutuklanan vatandaşının serbest bırakılması karşılığında Beşar Esad rejimine İsrail tarafından Covid-19 aşısı temin edildiği iddia edildi. Ne kadar aşı sağlandığı ya da İsrail'in kendi kaynaklarından mı aşığı verdiğine yönelik bir bilgi ise henüz resmî kaynaklar tarafından doğrulanmadı.⁴

Suriye İnsan Hakları Gözlemevi (SOHR) kaynakları, Suriye rejiminin Sanayi Bankasının sermayesini 14 milyar Suriye lirasına yükselttiği yeni bir yasa çıkardığını bildirdi. 2021'in başından beri Suriye rejiminin kontrolündeki tüm illerde ekmek krizi devam ediyor. SOHR kaynakları son zamanlarda fırınların önündeki kuyrukların arttığını belirtti.⁵

1 Syria meeting of Turkey, Russia, Iran ends in Sochi (aa.com.tr)

2 Food insecurity in Syria reaches record levels: WFP | Mirage News

3 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/israil-ve-esed-rejimi-rusyanin-ara-buluculugunda-esir-takasi-yapiyor/2148207>

4 <https://www.nytimes.com/2021/02/20/world/middleeast/israel-syria-prisoner-swap-vaccines.html>

5 <https://www.syriahr.com/en/205683/>

• Fırat'ın Doğusu

SOHR tarafından yayımlanan bir haberde 14 Şubat'ta ABD'nin Türkiye, Irak ve Suriye sınırlarının kesiştiği stratejik bölgede yeni bir askerî üs kurmayı planladığı belirtildi. Suriye'ye tırlarla getirilen yeni askerî ve lojistik malzemenin, Malikiye'nin Ayn Devar köyünde inşa edilmesi planlanan bu ABD üssünün konumlanacağı mevkiye doğru yola çıktığı ifade edildi.⁶

18 Şubat'ta ABD'ye ait yeni bir askerî araç konvoyu Suriye'ye giriş yaptı. Yaklaşık 60 araçtan oluşan bu konvoyun zırhlı araç ve silah ile askerî ve lojistik malzeme taşıdığı belirtildi. Bu konvoyun 2021'in başından bu yana Suriye'ye gönderilen 12. ABD konvoyu olması ise dikkat çekti.⁷

YPG ile Suriye rejimi Kamışlı ve Haseke'deki anlaşmazlıkları çözmek adına Rakka'da bir görüşme gerçekleştirdi. Rusya'nın sponsorluğunda gerçekleştirilen bu görüşmede kapsamlı bir uzlaşya varılamadı.⁸ Ancak Rusya'nın ara buluculuk sebebiyle dahi olsa YPG üzerindeki etkisini günden güne artırması önemli bir gelişme olarak kayda geçti.

Yerel kaynaklara dayandırılan haberlere göre Rusya, Suriye'nin kuzeydoğusundaki Haseke vilayetinde yerel unsurlardan oluşan bir askerî birlik kurmaya başladı. Bu askerî birliğe katılanlara aylık 300 dolar maaş ödeneceği iddia edildi.⁹

• Güney Suriye

SOHR kaynakları tarafından yayımlanan bir haberde, Dera'nın batı kırsalındaki Sahem Al-Golan bölgesinde Rus güçlerinin askerî devriye gezdiği bildirildi. Ayrıca 11 Şubat'ta Dera'nın Tafas kentindeki polis karakoluna yerleştirilen yaklaşık 30 rejim askerinden oluşan bir grup yerel kaynaklar tarafından görüntülendi.¹⁰ Yeni konuşlanmaların bölgede artan rejim karşıtı olaylara yönelik tedbir amaçlı olduğu düşünülmektedir.

• İdlib ve Harekât Bölgeleri

Ağustos 2020'de Heyet Tahrir uş-Şam (HTŞ) tarafından İdlib'de tutuklanan ABD'li gazeteci Bilal Abdul Karim 17 Şubat'ta serbest bırakıldı. HTŞ'nin askerî mahkemesinde yargılanan Karim, bir buçuk yıl hapse mahkûm edilmişti. Bölgenin ileri gelenlerinin araya girmesi sonucu ABD'li gazeteci cezasının üçte birini tamamlamışken serbest bırakıldı. HTŞ ile El-Kaide bağlantılı Hurras ed-Din (HeD) arasındaki çatlak büyümeye devam etti.

⁶ <https://www.syriahr.com/en/205916/>

⁷ <https://www.syriahr.com/en/205665/>

⁸ <https://www.syriahr.com/en/205254/>

⁹ <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/russia-establishing-military-unit-in-northeastern-syria/2145625>

¹⁰ <https://www.syriahr.com/en/205716/>

20 Şubat'ta HTŞ tarafından HeD'e yönelik İdlib şehir merkezi ve Cisir el-Şuğur merkezli olarak operasyon düzenlendi. Operasyonda, büyük çoğunluğu yabancı uyruklu (Suriyeli olmayan) ondan fazla HeD militanı tutuklandı.¹¹

El Bab ilçesine 16 Şubat 2021'de düzenlenen terör saldırısında 1 sivil hayatını kaybederken 3 sivil de yaralandı. Saldırı, ilçe merkezindeki sanayi bölgesinde bir araca yerleştirilen bombanın infilak etmesi sonucu meydana geldi. 17 Şubat'ta Zeytin Dalı Harekâtı ile terörden arındırılan Afrin'e roketli saldırı düzenlendi. İlçe merkezine ateşlenen 6 roket sonucu 6'sı çocuk olmak üzere toplam 10 sivil yaralandı. Saldırı, terör örgütünün eylemlerinde üs olarak kullandığı Tel Rifat'tan geldi.¹² Bu bölge Rusya'nın kontrolünde olsa da YPG/PKK'nın yuvalandığı bir bölge olarak ön plana çıkmaktadır. 20 Şubat'ta ise Fırat Kalkanı bölgesindeki Azez'in Sicco köyüne bomba yüklü araçla saldırı düzenlendi. Saldırıda 5 sivil yaralandı.

■ IRAK GÜNDEMİ

• Siyaset

Irak Başbakanı Mustafa el-Kazimi Basra'da 2019 yılında düzenlenen protestolarda göstericileri hedef alan silahlı örgüte mensup kişilerin yakalandığını bildirdi. Kazimi, sosyal medya hesabı üzerinden yaptığı paylaşımda, "Basra'da evlatlarımızı katleden ve ölüm haberlerini yayan grup, emniyet güçlerinin hazırladığı tuzağa düştü. Yakalanan grup üyeleri mahkemeye sevk edilecek" dedi. Katledilen bütün aktivistlerin ölümüne sebep olanların teker teker yakalanacağını dile getiren Kazimi, "Bugün Canan Mazi, Ahmet Abdülsamed'in katilleri; yarın Riham, Hişam Haşimi ve zulme uğrayanların katilleri" ifadelerini paylaştı.¹³

Irak Başbakanı Kazimi, IKBK Müzakere Heyeti ile perşembe günü bir araya geldi. Başbakanlık Basın Ofisinden yapılan açıklamada, "Kazimi ile IKBK heyeti, güncel siyasi ve güvenlik konularını görüştü" ifadeleri kullanıldı. IKBK Başbakan Yardımcısı Kubat Talabani başkanlığındaki IKBK heyeti ile Başbakan Kazimi arasındaki görüşmenin bir diğer konusu ise 15 Şubat'ta Erbil'e düzenlenen füzeli saldırı oldu. Görüşmede aynı zamanda 2020 Bütçe Yasa Tasarısı'na yönelik adımlar da ele alındı.¹⁴

Irak Cumhurbaşkanı Berham Salih ile IKBK Müzakere Heyeti bir araya geldi. Görüşmenin ardından Cumhurbaşkanlığı Basın Ofisinden yapılan açıklamada, görüşmede ana-

11 <https://www.syriahr.com/en/205927/>

12 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tel-rifatta-yuvalanan-ypg-pkkli-teroristler-afrine-roketle-saldirdi-10-yarali/2148644>

13 <https://twitter.com/MAKadhimi/status/1361080910129614850>

14 <https://www.facebook.com/tebajansi/posts/1645523508968183>

yasa çerçevesinde ve halkın çıkarlarını siyasi çekişmelerin dışında tutarak sorunların çözülmesinin ele alındığı ifade edildi. Açıklamada, görüşmede bir diğer konunun ise 2021 Bütçe Yasa Tasarısı olduğu ve bu kapsamda kamu personelinin haklarının göz ardı edilmemesine yönelik çalışmaların ele alındığı vurgulandı.¹⁵

Irak Cumhurbaşkanı Berham Salih, ABD'nin Bağdat Büyükelçisi Matthew Tueller ile bir araya geldi. Cumhurbaşkanlığı Basın Ofisinden yapılan açıklamada, görüşmede bölgedeki terör olayları, güvenlik ve istikrarın sağlanması, egemenliğin korunması ve Irak'ın başka ülkelerin çatışmalarına bir zemin olmasının önüne geçilmesinin ele alındığı belirtildi. Büyükelçi Tueller, Irak'ta güvenlik istikrarının sağlanması için ABD'nin destek sunmaya devam edeceğini kaydetti.¹⁶

İran'ın Irak Büyükelçisi İrac Mescidi, Kasım Süleymani ve Ebu Mehdi el-Mühendis'in suikastını soruşturmak için her iki ülkede de özel yetkili bir mahkemenin kurulduğunu söyledi. Mescidi, "Uluslararası mahkemelerin Süleymani ve El-Mühendis suikastına yönelik etkili adımlar atacağı beklenemez. Davayı uluslararası mahkemelere sevk etmek boşuna olacaktır zira bu mahkemeler Amerikan etkisi altındadır. Bu davanın sanıkları eski ABD Başkanı Donald Trump ve ABD'li liderlerdir" dedi.¹⁷

IKBY Başkanı Neçirvan Barzani, Irak Ulusal Hikmet Akımı Lideri Ammar el-Hekim'i Erbil'de kabul ederek iki liderin ülkedeki güncel siyasi ve güvenlik meselelerine yönelik istişarelerde bulundukları açıklandı.¹⁸ Barzani'nin ofisinden yapılan açıklamada, Hekim ve Barzani'nin IKBY'nin federal bütçedeki payına ilişkin konular da dâhil olmak üzere Erbil ile Bağdat arasındaki tartışmalı meseleleri masaya yatırdığı ifade edildi. İki liderin IKBY ile Irak arasındaki anlaşmazlıkların anayasaya uygun şekilde çözülmesini konusunda mutabık kaldığı belirtildi.

• Güvenlik

ABD askerlerinin konuşlu olduğu Erbil Uluslararası Havalimanı merkez olmak üzere ve Erbil'e 14 roketle saldırı düzenlendi. Bu roketlerin 10'u Amerikan askerlerinin kaldığı havalimanı yerleşkesinin dışına düşerken, dört roketin yerleşkeye isabet ettiği açıklandı.¹⁹ Saldırıda, bir sözleşmeli personel hayatını kaybetti; üç sivil, beş sözleşmeli personel ve bir ABD askeri olmak üzere dokuz kişi ise yaralandı. Saldırıyı «Seraya Evliya ed-Dam»

15 <https://www.facebook.com/tebajansi/posts/1643429712510896>

16 <https://www.republicworld.com/world-news/middle-east/iraqi-president-meets-us-ambassador-for-talks.html>

17 <https://www.middleeastmonitor.com/20210215-iran-and-iraq-set-up-special-court-to-investigate-soleimani-assassination/>

18 <https://www.basnews.com/en/babat/671014>

19 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/erbildeki-havalimanina-14-roketin-firlatildigi-ortaya-cikti/2146190>

adlı bir milis grup üstlendi.²⁰ Saldırı ile ilgili Başbakan Kazımi, “IKBY’yi hedefleyen terör saldırısı kaos yaratmaya çalışmaktadır” dedi ve Irak’ın bölgesel çatışmalara arka bahçe olmasını engelleyeceklerini belirtti.²¹ Cumhurbaşkanı Salih saldırıyı tehlikeli bir gerilim tırmandırma girişimi olarak tanımlayıp “Ülkeyi kaosa sürükleyen girişimlerin ve terörist güçlerin kökünü kurutma uğruna çalışmalarımızı arttırmak dışında bir seçeneğimiz yoktur” dedi.²² IKBY Başbakanı Mesrur Barzani ise saldırıya yönelik “En sert şekilde kınıyorum. Geniş çaplı soruşturma başlatmaları için güvenlik güçlerine talimat verdim ve bu terör saldırısının arkasındaki haydutları bulmak için Başbakan Kazımi ile iş birliği yolları hakkında görüştüm” açıklamalarında bulundu.²³ Irak Silahlı Kuvvetler Genel Komutanlığı Sözcüsü Albay Yahya Resul ise saldırıyı şöyle değerlendirdi: “Erbil Havalimanı’na yönelik saldırıyı kınıyoruz. Bölge hükûmetiyle ortak soruşturma ekibi kurulacak.”²⁴

ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Ned Price, günlük basın brifinginde Erbil’deki roketli saldırıları ile ilgili açıklamalarda bulundu. IKBY yetkilileriyle temaslarının devam ettiğini kaydeden Price, sorumluların ortaya çıkarılması konusunda Irak’taki muhataplarıyla yakın çalışmaya devam ettiklerini kaydetti. Price, “Elbette vereceğimiz karşılık hakkında konuşmayacağız fakat şunu söylemek makul olur: Bu saldırıdan sorumlu olan grup için bunun sonuçları olacaktır” dedi. Beyaz Saray Sözcüsü Jen Psaki ise ABD yönetiminin “saldırıya doğru zamanda ve doğru şekilde karşılık verme hakkını saklı tuttuğunu” belirtti.²⁵ Birleşmiş Milletler Irak Misyonu Özel Temsilcisi Jeanine Hennis-Plasschaert ise saldırı hakkında, “Böylesine iğrenç ve pervasız saldırılar istikrara büyük tehdit teşkil etmektedir” ifadelerini kullandı.²⁶

Irak İçişleri Bakanlığı, Kerkük ve Musul’da eş zamanlı yapılan terörle mücadele operasyonlarında terör örgütü IŞİD’e mensup 16 kişinin tutuklandığını açıkladı.²⁷ Irak Güvenlik Medya Ağı, Selahaddin vilayetinde terör örgütü IŞİD mensubu iki teröristin öldürüldüğünü açıkladı. Güvenlik Medya Ağı tarafından yapılan açıklamada, Uluslararası Koalisyon

20 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/abdden-erbildeki-roketli-saldiriya-iliskin-aciklama-saldirilar-karsiliksiz-kalmayacak/2148804>

21 https://sg.news.yahoo.com/rockets-target-north-iraq-airbase-205215200.html?guccounter=1&guce_referrer=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2x1LmNvbS8&guce_referrer_sig=AQAAABsZvSCkdsFfPTp9CSTRM05jMBQS3w79Jt5NQhiykcPf5fZtVXb8hcZG542wPrukOM6DLGfggcVFQ-P7ajFM57spbfccmn2EA7uL40zRL_ZjwB9DCBlcQdgRR-4ZUztKvCvHbXpBcDHAYGsmVzt-lew7-8NlH5HWyOvlKofc_xt

22 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Iraqi-and-Kurdish-Presidencies-condemn-the-Erbil-rocket-attack-warning-of-Chaos>

23 <https://twitter.com/K24English/status/1361430718862270476>

24 <https://www.facebook.com/tebajansi/posts/1644087342445133>

25 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/abdden-erbildeki-roketli-saldiriya-iliskin-aciklama-saldirilar-karsiliksiz-kalmayacak/2148804>

26 https://sg.news.yahoo.com/rockets-target-north-iraq-airbase-205215200.html?guccounter=1&guce_referrer=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2x1LmNvbS8&guce_referrer_sig=AQAAABsZvSCkdsFfPTp9CSTRM05jMBQS3w79Jt5NQhiykcPf5fZtVXb8hcZG542wPrukOM6DLGfggcVFQ-P7ajFM57spbfccmn2EA7uL40zRL_ZjwB9DCBlcQdgRR-4ZUztKvCvHbXpBcDHAYGsmVzt-lew7-8NlH5HWyOvlKofc_xt

27 <https://www.middleeastmonitor.com/20210214-16-daesh-suspects-nabbed-in-iraq/>

uçaklarının “alınan istihbarat kapsamında ve Ortak Operasyonlar Komutanlığının desteğiyle” Selahattin bölgesinde bir operasyon gerçekleştirdiği belirtildi.²⁸

Divaniye vilayetinde, Uluslararası Koalisyon güçlerine lojistik destek taşıyan konvoyla saldırı gerçekleştirildiği bildirildi. Yola döşenmiş bombaların konvoyun geçişi esnasında patlatıldığı belirtilirken olay sonucu bir Iraklı korumanın yaralandığı kaydedildi.²⁹

NATO Savunma Bakanları, askerî ittifakın Irak’ta yürüttüğü eğitim misyonunun kapsamının genişletileceğini bildirdi. Konuyla ilgili yorumda bulunan dört diplomat, misyonun an itibarıyla Irak’ta konuşlu 500 askerlik kapasitesini 4-5 bin asker seviyesine çıkarmayı hedeflediklerini, bu sayede NATO’nun Ortadoğu’da artan rolünü pekişeceğini ifade etti.³⁰

• Ekonomi

Irak Petrol Bakanı İhsan Abdül Jabbar, Asya’ya petrol ihracatını arttırmak ve Çin’de petrol depolama tesisi kurmak için Çin menşeli firmalarla anlaşmaya yaklaşıldığını bildirdi. Aynı planın Pakistan ile de uygulanabileceğini ifade eden Jabbar, “Irak’ın daha fazla petrol pazarlayabilmesi için başka ülkelerde de depolama tesisi kurma planlarımız var” dedi.³¹

Irak Bakanlar Kurulu, Elektrik Bakanlığına bağlı Millî Yatırım Komisyonunun yedi adet alternatif enerji santrali kurulması yönündeki teklifini kabul etti. Santrallerin Musenna, Babil ve Kerbela vilayetlerinde kurulacağı iddia edildi.³²

İran ve Irak arasında ekonomik ve ticari hususlarda karar alma yetkisine sahip özel mahkemeler kurulması için bir anlaşma imzalandığı duyuruldu. Mahkemelerin, iki ülkenin başkentlerinde ve sınır şehirlerinde kurulacağı öğrenildi.³³

• Sağlık ve Sosyal Yaşam

Hafta başında Covid-19 enfeksiyonlarındaki artışlardan ve yeni koronavirüs varyantının Irak’ta görülmesinden dolayı Irak Bakanlar Kurulu, salgın ile mücadele konusunda yeni kararlar aldı. Pazartesi günü 3.332 yeni vaka kaydedilen Irak’ta ulus çapında hafta içi 20.00-05.00 saatleri arası, cumadan pazar gününe kadarsa tüm gün sokağa çıkma kısıt-

28 <https://www.facebook.com/tebajansi/posts/1644918272362040>

29 <https://www.presstv.com/Detail/2021/02/18/645571/Iraqi-guard-wounded-in-bomb-attack-targeting-US-led-coalition-convoy->

30 <https://www.reuters.com/article/us-iraq-security-nato/nato-to-agree-larger-iraq-training-force-as-violence-rises-idUSKBN2AG15Q>

31 <https://www.reuters.com/article/idUSKBN2AE0EZ>

32 <https://www.iraq-businessnews.com/2021/02/18/iraqi-cabinet-approves-new-alternative-energy-power-plants/>

33 <https://www.iraq-businessnews.com/2021/02/17/iran-iraq-agree-to-form-trade-courts/>

laması getirildi.³⁴ Karara göre, alışveriş merkezleri, kahvehaneler, kafe ve restoranlar ise iki hafta boyunca kapalı olacak. Tüm spor müsabakaları da bir sonraki duyuruya kadar iptal edildi.

Irak'ın güneyindeki Necef, Xovid-19'la mücadele kapsamında diğer kentlere sınırlarını dört gün boyunca kapama kararı aldı. Necef Valisi Luey el-Yasiri, düzenlediği basın toplantısında Covid-19'la Mücadele Kriz Komitesi tarafından dört gün boyunca kentin giriş çıkışlara kapalı tutulmasına karar verildiğini duyurdu. Yasiri, tüm Şii ziyaret merkezlerinin ve toplanma merkezlerinin kapatıldığını belirtti.³⁵

■ TÜRKMEN GÜNDEMİ

• Siyaset

Irak Türkmen Cephesi Başkanı ve Kerkük Milletvekili Erşat Salihi, medyaya verdiği röportajda Irak'taki son gelişmelere dar açıklamalarda bulundu. Erbil'deki roketli saldırılara değinen Salihi; Irak'ın bir savaş alanı hâline döndüğünü, özellikle ABD ve İran arasındaki mücadelenin Irak'ta gerçekleştiğini belirtti. IKBY'nin kamuoyuna mesajlarında tartışmalı bölgelere değinildiğini ve Erbil'deki sorunların anayasanın 140. maddesinin uygulanmamasına bağlanıldığını aktaran Salihi, Erbil'deki sorunların 140. madde ile bir ilgisinin olmadığını ve sorunların çözümünün de 140. madde ile çözülemeyeceğini söyledi.

Salihi, terör örgütü PKK varlığına da değinirken Türkmenler olarak PKK'nın Irak'tan çıkarılmasını istediklerini, bunun merkezî hükûmetin üzerine düşen bir görev olduğunu dile getirdi. Konuşmasında İran'a da bir çağrı yapan Salihi, "İranlı yetkililerle yaptığımız görüşmelerde 'Gelin PKK'yı bu bölgelerden beraber çıkaralım' diyoruz" ifadelerini kullanırken; İran'ın Türkmen coğrafyasında farklı politikalar uygulama yoluna gittiğini vurguladı.³⁶

Türkmeneli Partisi tarafından yapılan yazılı açıklamada, üzerine bazı tartışmalar yaşanmış olan dokuz Türkmen siyasi partilerinin tek liste altında seçimlere katılması kararı üzerinde anlaşıldığını duyurdu. "Türkmen Partileri Cephesi" ismiyle oluşturulacak ortak liste için anlaşıldığı açıklanırken diğer yandan Türkmen milletin böyle bir tarih kararını seçimlere katılım oranlarını yüksek tutarak desteklemesi gerektiği ifade edildi.³⁷

³⁴ <https://www.reuters.com/article/idUSKBN2AG1WT>

³⁵ <https://www.trthaber.com/haber/dunya/irakta-necef-kenti-4-gun-giris-cikislara-kapatildi-557071.html>

³⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=nPKAwVzGKn4>

³⁷ https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1300928880278480&id=523275694710473

Diğer yandan Türkmeneli Partisi Lideri Riyaz Sarıkahya, IKBY Etnik ve Dinî Unsurlardan Sorumlu Bakan Aydın Maruf ile görüşerek dokuz siyasi partinin üzerinde anlaşmış olduğu tek liste kararını desteklediklerini dile getirdi.³⁸

Irak Yüksek Yargı Kurulu Başkanı Fayik Zeydan, Irak Parlamentosu KYB Grup Başkanı Ala Talabani ile bir görüşme gerçekleştirdi. Kurul Başkanlığı tarafından yapılan açıklamada, Talabani ve beraberindeki heyet ile yapılan görüşmede Kerkük'e ilişkin yargı meselelerinin ele alındığı bildirildi. KYB heyeti tarafından yapılan açıklamada ise görüşmede yargı konularının masaya yatırıldığını, bilhassa Kerkük ve Hanekin'deki tarım arazilerine ilişkin meselelerin yargı bağımsızlığı ve 140. madde çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğini ilettikleri vurgulandı.³⁹

Irak Türkmen Cephesi, Erbil'e yönelik sivilleri hedef alan ve bölgeyi karıştırmayı hedefleyen roketli saldırıları kınayan bir açıklama yayımladı. Ayrıca aynı açıklamada, saldırı sonrası IKBY taraflarınca bir reçete olarak öne sürülen 140. maddenin uygulanmasının tartışmalı bölgeler için bir çözüm olmadığı aktarıldı ve sorunların ortak masa etrafında yeni çözüm arayışları neticesinde çözüme kavuşabileceği vurgulandı.⁴⁰

KDP yetkilisi Sabah Suphi, Erbil'e yönelik düzenlenen saldırının, Kerkük'te bulunan bazı silahlı gruplar tarafından gerçekleştirildiğini iddia etti. Suphi, Erbil'de ABD'ye yönelik saldırının kentin güvenliğini doğrudan etkileyebileceğini dile getirirken diğer yandan yine saldırıların İran ile ilişkileri de olumsuz bir yöne iteceğini ancak ABD ile merkezî hükûmetin iş birliğini artıracaklarını öne sürdü.⁴¹

• Güvenlik

Irak Cumhurbaşkanı Berham Salih, Haşdi Şaabi Genelkurmay Başkanı Abdülaziz Ebu Fedek ile bir görüşme gerçekleştirdi. Haşdi Şaabi'nin medya birimi tarafından yapılan açıklamada, görüşme kapsamında Ebu Fedek'in yıkıcı silahlı eylemleri reddettiği belirtilirken; terörle mücadele çabalarını güçlendirmek ve güvenlik güçleri arasındaki koordinasyonu sağlamak amacıyla Haşdi Şaabi'nin Kerkük ve Musul vilayetlerindeki faaliyet alanlarının ele alındığı bildirildi.⁴²

Irak İçişleri Bakanı Osman el-Ganimi, üst düzey bir heyet ile birlikte Kerkük'e bir ziyaret gerçekleştirdi. İçişleri Bakanlığı tarafından yapılan açıklamaya göre Ganimi, Ortak Operasyonlar Komutanlığı Başkan Yardımcısı Abdulamir Şimmeri ile birlikte Dakuk'ta

38 https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=1304252426612792&id=523275694710473

39 https://www.pukmedia.com/AR_Direje.aspx?Jimare=154594

40 <https://www.facebook.com/tebajansi/posts/1644035735783627>

41 <https://www.iqiraq.news/security/11468--.html>

42 <https://www.iqiraq.news/security/11501--.html>

bulunan 5. Bölük Federal Polis güçlerine bağlı 20. Tugay'ı ziyaret ederek terör örgütü IŞİD hücrelerinin saldırılar gerçekleştirdiği Kerkük'teki başlıca yerlerden biri olan Dalkuk'taki güvenlik durumunu yerinden takip ettiği aktarıldı.⁴³

Irak Ortak Operasyon Komutanlığı Sözcüsü Tahsin Hafaci, Irak'taki güvenlik boşluklarını azaltabilmek için yakın zamanda merkezî hükûmete bağlı güçler ile Peşmerge arasında yoğun bir görüşme sürecinin başlatılacağını bildirdi. Hafaci, gelecek süreç içerisinde birçok meselenin Ortak Operasyon Komutanlığı ile Peşmerge tarafından masaya yatırılacağı ve Peşmerge ile birlikte hareket edilerek terör örgütlerine karşı ortak operasyonların gerçekleştirileceği ve iki taraf arasında yeni koordinasyon merkezlerinin oluşturulabileceğini ifade etti. Diğer yandan Ortak Operasyon Komutanlığında IKBY temsilcisi Abdulhalik Talat, Ortak Operasyon Komutanlığı ile Peşmerge arasında görüşmelerin yapılması için henüz herhangi bir tarihin belirlenmediğini ifade etti.⁴⁴

• Sağlı & Sosyal Hayat

Kerkük'te mutasyona uğramış koronavirüs vakalarının görünmesinin ardından Kerkük'teki Kriz Masası, valilik binasında toplanarak salgına yönelik bazı kararlar alındığını açıkladı. Cuma, cumartesi ve pazar günlerinde kapsamlı sokağa çıkma yasağının uygulanacağını bildiren Kerkük'teki Kriz Masası, haftanın diğer günlerinde ise sokağa çıkma yasağının 20.00 ile 05.00 saatleri arasında kısmi olarak uygulanacağını belirtti. Okulların tatil edilmesine, cami, düğün ve spor salonlarının kapatılmasına da karar veren Kriz Masası, güvenlik güçleri ve sağlık çalışanlarının tam mesai yapacağını da kaydetti.

Toplantının ardından düzenlenen basın toplantısında konuşan Kerkük Valisi Rakan Said Cuburi, sokağa çıkma yasağının kapsamlı ve kısmi olmak üzere 15 gün süreceğini belirtti. Cuburi, Covid-19'un yayılmasının önlenmesi için vatandaşları sağlık kurallarına uymaya çağırdı. Kerkük Sağlık Dairesi Müdürü Doktor Nebil Boşnak ise vaka sayısının henüz az olduğu Kerkük'teki hastanelerin vatandaşlara kapılarının açık olduğunu aktardı.⁴⁵

■ IKBY GÜNDEMİ

• Siyaset:

IKBY Başkanı Neçirvan Barzani, Irak Ulusal Hikmet Akımı Lideri Ammar el-Hekim'i Erbil'de makamında kabul ettiği ve iki liderin ülkedeki güncel siyasi ve güvenlik me-

⁴³ <https://altahreernews.com/23731/>

⁴⁴ <https://www.rudaw.net/arabic/kurdistan/210220217>

⁴⁵ <http://www.turkmenelihat.net/turkmeneli/item/21315-kerkuk-teki-kriz-masasi-toplandi-haftanin-3-gunu-kapsamli-sokaga-cikma-yasagi-uygulanacak.html>

selelerine yönelik istişarelerde bulundukları açıklandı.⁴⁶ Barzani'nin ofisinden yapılan açıklamada, Hekim ve Barzani'nin IKBY'nin federal bütçedeki payına ilişkin konular da dâhil olmak üzere Erbil ile Bağdat arasındaki tartışmalı meseleleri masaya yatırdığı ifade edildi. İki liderin IKBY ile Irak arasındaki anlaşmazlıkların anayasaya uygun şekilde çözülmesini konusunda mutabık kaldığı belirtildi.

Ali Bapir'in liderliğini yaptığı Kürdistan İslami Toplumu (Komala) Partisi'nin Süleymaniye'de düzenlenen dördüncü olağan kongresinde önemli kararlar alındı. Kongrede Ali Bapir dördüncü kez partinin liderliğine seçilirken delegelerin oy çokluğuyla partinin isminin Kürdistan Adalet Toplumu olarak değiştirilmesine karar verildi.⁴⁷ Dördü kadın olmak üzere 22 başkanlık konseyi üyesinin de belirlendiği kongrede daha önce "emir" olarak tanımlanan parti liderliği sıfatının da "başkan" olarak değiştirilmesi kararlaştırıldı.⁴⁸

Geçtiğimiz hafta Erbil Vilayet Meclisinde yapılan oylamayla Erbil'in 42. valisi seçilen Ümid Hoşnav, IKBY Başkanı Neçirvan Barzani'nin huzurunda yemin ederek görevine resmen başladı. 18 Şubat'ta İçişleri Bakanı Reber Ahmed ile birlikte Ümid Hoşnav'ı makamında kabul eden Neçirvan Barzani'nin yeni görevinden dolayı Hoşnav'a başarı temennisinde bulunduğu kaydedildi.⁴⁹ Öte yandan Ümid Hoşnav'ın Erbil Valisi seçilmesiyle oluşan IKBY Parlamentosu KDP Grubu Başkanlığına Zana Mela Halid'in atandığı öğrenildi.⁵⁰

• Ekonomi:

IKBY Başbakan Yardımcısı Kubad Talabani'nin Sözcüsü Semir Hevrami, sosyal medya hesabı üzerinden yaptığı açıklamada Kubad Talabani başkanlığındaki Erbil heyetinin Bağdat'a gittiğini bildirdi. IKBY heyetinin Bağdat'ta Irak Parlamentosu Maliye Konseyi, Başbakan Mustafa el-Kazimi, Parlamento Başkanı Muhammed el-Halbusi ve Iraklı siyasi partilerin önde gelenleriyle görüşüğünü ifade eden Hevrami, Kürt bölgesinin 2021 merkezî bütçe yasa tasarısındaki payı hakkında görüşmelerin devam ettiğini belirtti.⁵¹

• Güvenlik:

ABD askerlerinin konuşlu olduğu Erbil Uluslararası Havalimanı merkez olmak üzere 15 Şubat'ta Erbil'e 14 roketle saldırı düzenlendiği bildirildi. Havalimanına yakın Veziran, Naz City ve Bahtiyari mahalleleri ile civarda bulunan hayvan pazarına dört füzelerinin düştüğü belirtilen saldırıda bir kişi ölürken dokuz kişi yaralandı. Saldırı nedeniyle Erbil

46 <https://www.basnews.com/en/babat/671014>

47 <https://www.peyam.net/Details/19418>

48 <http://www.shanpress.com/details.aspx?jmare=27734>

49 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/180220215>

50 <http://www.shanpress.com/details.aspx?jmare=27670>

51 <https://esta.krd/42534/>

Uluslararası Havalimanı'nda 24 saat boyunca tüm seferlerin iptal edildiği bildirildi.⁵² Konuyla ilgili basın mensuplarına bilgi veren Peşmerge komutanlarından Nuri Hama Ali, edindikleri bilgiye göre füzelerin Kerkük'ün Dibis ilçesi yakınlarından fırlatıldığını belirtti. Nuri Hama Ali saldırıdan ötürü milisleri işaret ederken⁵³ buna karşılık Haşdi Şaabi Irak Kuzey Cephesi Sorumlusu Ali Hüseyini saldırıların Haşdi Şaabi'ye mensup hiçbir grup tarafından yapılmadığını ifade etti.⁵⁴

Erbil'e yapılan roket saldırılarını üstlenen Saraya Evliya ed-Dam isimli milis grup, sosyal medya üzerinden yaptıkları açıklamayla saldırının Irak'taki "ABD işgalini" hedef aldığını açıklamıştır.⁵⁵ Saldırıda roketlerden birinin Naz City'deki Çin'in Erbil Başkonsolosluğu yakınlarına isabet ettiği öğrenilirken⁵⁶ saldırıları kınayan Başbakan Mesrur Barzani tüm IKBK halkına itidal çağrısında bulundu. Sosyal medya hesabından paylaşımda bulunan Başbakan Barzani, güvenlik güçlerine saldırı hakkında soruşturma başlatılması talimatı verdiğini ve konuyla ilgili Irak Başbakanı Kazimi ile görüşüğünü belirtti. Irak Başbakanı Mustafa Kazimi ise füze saldırısı hakkında IKBK makamları ile ortak soruşturma komisyonu kurulacağını ve saldırıların faillerinin ivedilikle açığa çıkarılacağını söyledi.⁵⁷ IKBK Dış İlişkiler Sorumlusu Sefin Dizayi ise saldırının ardından Erbil'de bulunan yabancı ülke temsilciliklerini bilgilendirdiklerini ve tüm hükûmet kurumlarının yabancı misyonların güvenliğinin sağlanması konusunda gerekli tedbirleri alacağını söyledi.⁵⁸

16 Şubat'ta Erbil 2. Ceza Mahkemesi tarafından "IKBK ulusal güvenliğini tehlikeye atmak" suçundan beş gazeteci ve aktivist sanığa altışar yıl hapis cezası verilmesi IKBK'de toplumun ve uluslararası sivil toplum kuruluşlarının gündemine oturdu. 15 Şubat'ta başlayan ve iki günlük duruşmada yargılanan Şervan Şervani, Guhder Zebari, Ayaz Karam, Şivan Said ve Herivan İssa isimli gazetecilerin siyasi motivasyonla ve ifade özgürlüğüne karşı bir kararla mahkûm edildiklerini öne süren Gazeteci Koruma Komitesi (CPJ) ve İnsan Hakları İzleme Örgütü (HRW) gibi uluslararası kuruluşlar, mahkûmiyet kararlarını kınamış ve gazetecilerin ivedilikle salınmasını talep etmiştir. Bahsi geçen gazetecilerin Ağustos 2020'de Duhok vilayetinde kamu görevlilerinin maaşlarının ödenememesi yüzünden patlak veren gösteriler esnasında gözaltına alındığı ve Ekim 2020'den sonra tutuklu yargılandıkları öğrenilmiştir.

⁵² <https://esta.krd/41478/>

⁵³ <https://www.rudaw.net/sorani/kurdistan/160220212>

⁵⁴ <https://esta.krd/41542/>

⁵⁵ <https://www.rudaw.net/sorani/kurdistan/1602202127>

⁵⁶ <https://www.rudaw.net/sorani/kurdistan/1602202129>

⁵⁷ <https://www.basnews.com/tr/babat/669637>

⁵⁸ <https://esta.krd/41548/>

• Sosyal Hayat ve Sağlık Durumu:

IKBY’de tespit edilen Covid-19 vaka sayısı 107.626’ya yükselirken virüs nedeniyle hayatını kaybeden kişi sayısının 3.505’e ulaştığı kaydedildi. Virüsü yenerek sağlığına kavuşan kişi sayısı 102.913 olarak açıklanırken⁵⁹ yaklaşık 3 ay önce koronavirüse yakalanan Irak Parlamentosu KDP Meclis Grubu Vekili Sözcüsü Aram Balatayı’nın 17 Şubat’ta hayatını kaybettiği duyuruldu.⁶⁰

74 yaşındaki KDP Politbüro Üyesi Roj Nuri Şiveys’in, 15 Şubat’ta hayatını kaybettiği bildirildi. IKBY hükûmetinin ilk başbakanı olan Şiveys, 2004 yılında Irak merkezî hükûmetinde Cumhurbaşkanı Yardımcılığı görevini üstlenmiş ve sonraki dönemlerde de Başbakan Yardımcılığı görevini icra etmişti. 1992 yılında IKBY’de yapılan IKBY genel seçimlerinde KDP’nin seçim kampanyasını yürüten Roj Nuri Şiveys, 1999-2003 yılları arasında IKBY Parlamento Başkanlığı görevini yürütmüştü.⁶¹

■ KÖRFEZ GÜNDEMİ

• Suudi Arabistan:

Husilerin Suudi Arabistan’a yönelik olarak gerçekleştirdikleri saldırıların ardından ABD Savunma Bakanı Lloyd Austin ve Veliaht Prens Muhammed bin Selman arasında geçen telefon görüşmesinde ABD ve Suudi Arabistan arasındaki stratejik savunma ittifakının devam edeceği belirtildi. Austin, Husilerin saldırısını kınarken Suudi Arabistan’a desteklerini açıkladı.⁶²

ABD ordusuna mensup üst düzey bir yetkili kriz zamanlarında istifade etmek ve İran’ın olası saldırılarından kaçınmak için Suudi Arabistan’ın askerî üslerini kullanmak için araştırma yaptıklarını açıkladı. Yeni bir askerî üs kurmak istemediklerini, yalnızca gerektiğinde farklı üsleri de kullanabilmek istedikleri belirtildi.⁶³

Washington Post gazetesi, ABD yönetiminin Cemal Kaşıkçı cinayeti hakkındaki istihbarat raporlarının gizliliğini sonlandıracağını ve raporlarda emri Veliaht Prens Muhammed bin Selman’ın verdiğine dair bilgiler olduğunu belirtti.⁶⁴

59 <https://www.rudaw.net/sorani/kurdistan/2002202113>

60 <https://www.rudaw.net/sorani/kurdistan/1702202131>

61 <https://esta.krd/41214/>

62 <https://www.aljazeera.com/news/2021/2/19/us-reaffirms-saudi-defence-partnership-amid-houthi-attacks>

63 <https://www.middleeastmonitor.com/20210220-us-seeks-fallback-saudi-bases-to-avoid-potential-iran-attacks/>

64 <https://www.middleeastmonitor.com/20210220-biden-administration-to-release-report-on-khashoggi-assassination/>

Irak'ın güney vilayetlerinden Necef'in Valisi Luey el-Asiri, Irak ve Suudi Arabistan arasında ticareti artırmak ve hacıların geçişini kolaylaştırmak adına üçüncü bir sınır geçişinin de açılacağını duyurdu.⁶⁵

• Birleşik Arap Emirlikleri (BAE):

İsrail ile ilişkileri normalleştirmek için anlaşılmasından sonra İsrail BAE'de büyükelçilik açmıştı, bu hafta ise BAE İsrail'e ilk büyükelçi atamasını gerçekleştirdi. Muhammed Mahmud el Haca, BAE Başbakanı Şeyh Muhammed bin Raşid el Maktum'un huzurunda yemin ederek resmen göreve başladı.⁶⁶

Abu Dabi Veliaht Prensi Şeyh Muhammed bin Zayid, Lübnan Başbakanı Said Hariri'yi ağırladı. İkili arasındaki görüşmede Hariri, Muhammed bin Zayid'e Lübnan'daki son gelişmeleri aktarırken Veliaht Prens Lübnan'da hükûmet kurulması çalışmalarına destek verdiğini ifade etti.⁶⁷

Dubai Şeyhi Muhammed bin Raşid el-Maktum'un kızı Şeyha Latifa sosyal medya üzerinden bir video yayımlayarak bir villada kapalı tutulduğunu, dışarı çıkılmasına izin vermediğini ifade etti. Uluslararası camiada çok yankı bulan Şeyha Latifa'nın videosunun ardından birçok tepki yükseldi. Bunun üzerine BM İnsan Hakları Yüksek Komiseri Liz Throssell konu hakkında açıklama yaparak Şeyha Latifa'nın durumu hakkında bilgi talep etti. Bunun üzerine BAE'nin Londra Büyükelçiliğinden yapılan bir açıklamada Şeyha Latifa'nın evde tedavi altında olduğu ve sağlık durumunun iyiye gittiği ifade edildi.⁶⁸

Silah ve Askerî Araç Fuarı IDEX Abu Dabi'de başladı. 21-25 Şubat tarihleri arasında gerçekleşen olan etkinliğe ulusal ve uluslararası birçok firma katılım gösterdi. Geçtiğimiz eylül ayında ilişkilerin normalleştirilmesi sonrası İsrail'in de ilk kez bu fuara katılım göstermesi bekleniyordu fakat Covid-19 salgını tedbirleri nedeniyle katılımını iptal etmek zorunda kaldığı açıklandı.⁶⁹ Fuarda, BAE Silahlı Kuvvetleri'nin yerli ve yabancı birçok firma ile toplam değeri 1,36 milyar doları bulan sözleşmeler yaptığı belirtildi.⁷⁰

• Katar:

Körfez krizinin çözüme kavuşturulmasıyla kaldırılan ambargo sonrasında sınır kapıları da açılmaya ülkeler arasındaki ticari trafik yeniden canlanmaya devam ediyor. Bu kap-

65 <https://www.middleeastmonitor.com/20210219-iraq-saudi-arabia-to-open-third-border-crossing/>

66 <https://gulfnews.com/uae/government/uae-appoints-its-first-ambassador-to-israel-1.77203943>

67 <https://www.thenationalnews.com/uae/government/sheikh-mohamed-bin-zayed-reaffirms-support-for-lebanon-during-meeting-with-hariri-1.1169348>

68 <https://www.reuters.com/article/idUSKBN2AJ14L>

69 <https://www.reuters.com/article/idUSKBN2AF0TZ>

70 <https://www.reuters.com/article/idUSKBN2AL09U>

samda Suudi Arabistan ile Katar arasındaki Ebu Samra Sınır Kapısı'nın ticari trafiğe açıldığı Katar Genel Gümrük İdaresi tarafından duyuruldu.⁷¹

Katar Dışişleri Bakanı Abdulrahman es-Sani'nin başkanlığındaki üst düzey bir heyet İran'a ziyaret gerçekleştirdi. Ziyaret kapsamında İranlı meslektaşları Cevad Zarif ile bir araya gelen Abdulrahman es-Sani'nin ana gündem maddesi İran nükleer anlaşmasıydı. Katar'ın bu konuda ABD ile İran arasında arabuluculuk yapmak için hiçbir çabadan kaçınmayacağı dile getirildi.⁷²

Lübnan'da hükûmeti kurmakla görevlendirilen Saad Hariri, Katar'a bir ziyaret gerçekleştirerek Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamed es-Sani ile görüştü. Görüşmede Lübnan'daki hükûmet kurma girişimleriyle ilgili gelişmeler üzerinde duruldu. Emir Hamed es-Sani hükûmetin kurulmasına verdikleri desteği yinelerken Lübnan'daki tüm tarafların sürece destek olarak hızlandırmasına yönelik dileklerini ifade etti.⁷³

• Yemen:

Husilerin Marib kentine yönelik saldırıları hız kazandı. Yapılan açıklamalara göre Husiler kente birçok noktadan saldırı düzenliyor. Çatışmalar sonucu hükûmet yanlısı güçlerden 16 kişinin öldüğü 21 kişinin de yaralandığı belirtildi.⁷⁴

Husilerin Marib'e yönelik saldırıları sırasında bir mülteci kampını da bombaladığı Yemen Enformasyon Bakanı Muammer el-Eryani Twitter üzerinden yaptığı bir açıklamayla duyurdu. Bunun üzerine ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Ned Price yaptığı açıklamayla Husilerin saldırıları bir an önce durdurması çağrısında bulundu.⁷⁵

Benzer bir açıklama Birleşmiş Milletler Yemen Özel Temsilcisi Martin Griffiths tarafından yapıldı. Marib'e yapılan saldırıların vakit kaybedilmeksizin durdurulması gerektiğini ifade eden Griffiths güç kullanımı ile elde edilen toprak kazanımlarının barış sürecini tehlikeye soktuğunu ve insani krizi daha da derinleştirdiğini ifade etti.⁷⁶

Yemen Meclisi Üyesi Hamid el-Ahmar verdiği bir röportajda İran ve BAE'yi Yemen'i bölerek bölgedeki nüfuzlarını arttırma çabası içinde olmakla suçladı. BAE'nin Yemen'deki askerî varlığının sona ermediğini belirten el-Ahmar, Güney Geçiş Konseyi (GGK) üzerinden BAE'nin faaliyetlerine devam ettiğini ifade etti.⁷⁷

71 <https://www.middleeastmonitor.com/20210215-trade-vehicle-begin-operating-across-qatar-saudi-border/>

72 <https://www.aljazeera.com/news/2021/2/15/iran-qatar-discuss-region-nuclear-deal-in-high-level-talks>

73 <https://menaaffairs.com/lebanese-pm-designate-visits-emir-of-qatar-in-doha/>

74 <https://www.middleeastmonitor.com/20210216-houthis-escalate-attacks-on-saudi-arabia-yemens-marib/>

75 <https://www.aa.com.tr/en/americas/us-urges-houthis-to-stop-assault-in-northern-yemen/2147157>

76 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/un-yemen-envoy-urges-immediate-end-to-houthi-offensive/2149768>

77 <https://www.middleeastmonitor.com/20210219-mp-says-iran-uae-seek-to-divide-yemen/>

• Kuveyt:

Kuveyt Emiri Şeyh Nevaf, bir ay süresince parlamento oturumlarının askıya alındığını açıkladı.⁷⁸

Kuveyt Dışişleri Bakanı Şeyh Ahmed Nasır, Kuveyt Emiri tarafından yazılan bir mektubu Suudi Arabistan Kralı Selman bin Abdülaziz'e sundu. Mektupta ikili ilişkilerin kardeşçe devamına ve her alanda gelişmesine değinildiği belirtildi. Dışişleri Bakanlarının ise ikili ilişkilerin üzerine ve bölgesel gelişmeler hakkında görüştüğü bildirildi.⁷⁹

• Umman:

Umman Dışişleri Bakanı Sayyid Badr Hamed el-Busaidi, BAE Dışişleri Bakanı Şeyh Abdullah bin Zayid el-Nahyan ile görüştü. İkili ilişkilere değinilirken bölgesel ve uluslararası gelişmeler hakkında da fikir alışverişinde bulunuldu. KİK'in ortak hareket etmesine ve güvenlik, barış ve istikrar ortamının oluşmasına da değinildi.⁸⁰

• Bahreyn:

Bahreyn Kralı Hamed bin İsa el-Halife BAE'ye bir ziyaret gerçekleştirdi. Havaalanında Şeyh Hamdan bin Zayid el-Nahyan tarafından karşılanan Kral'a oğulları Şeyh Nasır bin Hamed ile Şeyh Halid bin Hamed'in yanı sıra birçok üst düzey yetkili eşlik etti.⁸¹ Kral'ın bu ziyareti sonrasında BAE Başbakanı Muhammed bin Raşid el-Maktum ve Abu Dabi Veliaht Prensi Muhammed bin Zayid de Bahreyn'e bir ziyaret gerçekleştirerek Kral İsa el-Halife ile görüştüler.⁸²

• Mısır

Mısır Dışişleri Bakanı Sekteri başkanlığındaki bir heyet, Trablus'ta Libya Ulusal Muta-bakat Hükûmeti'ne bir ziyaret gerçekleştirdi. Dışişleri Bakanı Muhammed Sayala ile görüşen heyetin Mısır'ın Trablus'ta 2014 yılından beri kapalı olan büyükelçiliğini yeniden açma üzerine görüşmeler gerçekleştirdiği aktarıldı.⁸³ Libya yetkililer elçiliğin bir hafta içerisinde açılacağını belirtti.⁸⁴

Yeni seçilen Libya Geçici Hükûmet Başbakanı Muhammed Dibeybe, Kahire'ye bir ziyaret gerçekleştirerek Mısır Cumhurbaşkanı Abdülfettah Sisi ile görüştü. Mısır Cumhurbaşkanı

⁷⁸ <https://www.middleeastmonitor.com/20210217-kuwait-emir-suspends-parliament-sessions-for-a-month/>

⁷⁹ <https://news.kuwaittimes.net/website/kuwaiti-foreign-minister-hands-amirs-letter-to-saudi-king/>

⁸⁰ <https://timesofoman.com/article/oman-uae-discuss-bilateral-relations>

⁸¹ <https://www.bna.bh/en/HMKingarrivesinUAE.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDkVYGfPRnljrHRZBfbBB6DI%3d>

⁸² <https://www.bna.bh/en/HMKingreceivesUAEVicePresidentAbuDhabiCrownPrince.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDnrhM4MM4S8AQzkAlrsGzAw%3d>

⁸³ <https://www.libyaobserver.ly/news/sayala-discusses-egyptian-delegation-reopening-cairos-embassy-tripoli>

⁸⁴ <https://www.aa.com.tr/en/africa/egypt-to-reopen-its-embassy-in-libya/2144882>

kanlığından yapılan yazılı açıklamaya göre Libya Başbakanı Dibeybe, Sisi ile görüşmesinde Libya'da barış ve istikrarın korunması ve yönetim mekanizmasının tamamlanması konularında Mısır'ın verdiği destekten övgüyle söz etti. Dibeybe ayrıca ülkesinde güven ve istikrarın yeniden tesis edilmesinde Mısır ile kapsamlı ortaklıklar kurmayı umduğunu dile getirdi.⁸⁵

Biden yönetimi Mısır'a yaklaşık 200 milyon dolarlık silah satışını onayladı. ABD Dışişleri Bakanlığı yaptığı açıklamada satışın NATO dışı önemli bir müttefikin güvenliğini artırmaya yardımcı olarak ABD'nin dış politikasını ve ulusal güvenliğini destekleyeceğini ve Mısır'ın Ortadoğu'da stratejik bir ortak olmaya devam edeceğini belirtti. Mısır'da devam eden insan hakları ihlalleri ve Biden'ın bu konuda daha katı bir duruş sergileyeceği üzerine vermiş olduğu söze rağmen verilmiş bu karara birçok tepki geldi.⁸⁶

Amerika Birleşik Devletleri cuma günü yaptığı açıklamada, Etiyopya'nın Rönesans (GERD) Barajı hususundaki uzlaşmaz tavrı nedeniyle askıya alınan yardımların devam edeceği fakat Mısır ve Sudan'ı içeren diplomatik bir çözüme ulaşılması gerektiğini dile getirdi. Trump döneminde 2020 Eylül ayında Etiyopya'ya yapılacak 272 milyon dolar yardım askıya alınmıştı.⁸⁷

• Libya

Libyalı yetkililer ve Mısırlı kaynaklardan gelen açıklamalara göre, Mısır 2014'ten beri kapatmış olduğu Libya Büyükelçiliğini yeniden açmayı düşünüyor. Mısır'dan gelen bir heyetin haftanın başında bu hususu Libyalı yetkililerle başkent Trablus'ta değerlendirdiği bilinmektedir.⁸⁸ Ayrıca perşembe günü yeni seçilen Libya Başbakanı Dibeybe, Kahire'de Abdulfettah Es-Sisi ile görüşmüştür. Sisi görüşmenin üzerine ülkesinin komşu Libya'nın istikrarını sağlaması için vereceği desteğin altını çizirken Dibeybe de sosyal medyadan yaptığı bir paylaşımda "iki kardeş ülke arasında stratejik iş birliğini temenni ettiğini" belirtmiştir.⁸⁹

Geçtiğimiz haftalarda atanan yeni BM Libya Özel Temsilcisi Jan Kubis çeşitli görüşmeler gerçekleştirmiştir. Hafter ile Bengazi'de, bütün yabancı milislerin ülkeyi terk etme hususunu ve seçimlerin ehemmiyeti gibi konuları ele aldıklarını bildirirken⁹⁰ Libya Savun-

85 <https://www.aljazeera.com/news/2021/2/19/egypts-el-sisi-offers-support-to-libyas-new-pm>

86 <https://www.middleeastmonitor.com/20210217-biden-approves-200m-arms-sale-to-egypt-despite-promising-tougher-stance-on-rights-abuses/>

87 <https://www.dailymail.co.uk/wires/afp/article-9280003/US-stops-Trumps-aid-freeze-Ethiopia-dam-dispute.html>

88 <https://www.reuters.com/article/us-egypt-libya/egypt-plans-reopening-of-libya-embassy-shut-since-2014-idUSKBN2AG26N?rpc=401&>

89 <https://www.reuters.com/article/us-egypt-libya/egypts-sisi-offers-support-to-libyas-new-pm-idUSKBN2A11XL?rpc=401&>

90 <https://www.libyaobserver.ly/inbrief/un-envoy-meets-warlord-haftar-benghazi>

ma Bakanı Selahaddin el-Nemrush gibi Batı kanadını temsil eden isimlerle de bir araya geldiği bilinmektedir.⁹¹ Ayrıca Tobruk Temsilciler Meclisi, Libya'nın yeni seçilen yürütme kadrosuna güvenoyu vermek için Sirte'de özel bir toplantı düzenleyeceğini açıklamıştır.⁹²

Yeni Başbakan Dibeybe de Tobruk'a bir ziyarette bulunmuştur. Dibeybe'nin Tobruk Temsilciler Meclisi Başkanı Akila Salih ile yeni süreci değerlendirdiği açıklanmıştır.⁹³

Haftanın sonunda Libya İçişleri Bakanı Fethi Başağa'nın konvoyu Trablus'a dönüş yolunda silahlı saldırıya uğramıştır. Polis eskortunun saldırıya karşılık vermesi üzerine, saldırganlardan ikisi tutuklanmış biriye ağır yaralanarak kaldırıldığı hastanede hayatını kaybetmiştir.⁹⁴

Son olarak, 17 Şubat 2011 Devrimi'nin yıl dönümü olması vesilesiyle Libya bu hafta halk kutlamalarına şahitlik etti fakat hem devrimin başladığı doğudaki kent Bengazi'de kutlamalara yer verilmedi hem de Fizan bölgesindeki Sebha kentinde bir çocuğun hayatını kaybettiği ve 29⁹⁵ kişinin yaralandığı bir havan saldırısı düzenlenmiştir.⁹⁶

• Tunus

Geçen haftalardaki kabinedeki revizyonu müteakiben bu hafta Başbakan Hişam Meşişi beş bakanı, görevlerini başkalarına devretmek üzere görevden almıştır. Adalet ve endüstri ile tarımdan sorumlu bakanları da kapsayan bu değişiklik, daha önce Cumhurbaşkanı Kays Said'in yolsuzluğa karıştıkları iddiasıyla yeni bakanların yemin töreninin düzenlenmesine müsaade etmemesinin ardından gelmiştir.⁹⁷ Said, bu hafta başında yaptığı açıklamada da suçlamalarını yinelemiştir. Başbakan Hişam Meşişi'nin anayasaya aykırı davrandığı iddiasında bulunduğu altını çizmiştir.⁹⁸

Tunus İçişleri Bakanlığının çarşamba günü yaptığı açıklamaya göre, terör gruplarıyla bağlantılı oldukları iddiasıyla beş kişi tutuklanmıştır. Zanlılardan dördü birer yıllık hapis cezasına çarptırılırken sonuncusu da altı yıllık ceza almıştır.⁹⁹

91 <https://www.libyaherald.com/2021/02/19/kubis-continues-meetings-with-libyas-leading-stakeholders-in-tripoli/>

92 <https://www.libyaherald.com/2021/02/15/tobruk-hor-to-hold-special-session-in-sirte-to-grant-confidence-to-new-government-of-national-unity/>

93 <https://www.aa.com.tr/en/africa/libyan-pm-arrives-in-tobruk-to-meet-parliament-head/2150799>

94 <https://www.middleeasteye.net/news/libya-interior-minister-car-attack-tripoli-fathi-bashagha>
<https://www.aljazeera.com/news/2021/2/21/libyas-powerful-interior-minister-survives-assassination-attempt>

95 <https://www.dailysabah.com/world/africa/mortar-attack-kills-child-injures-29-in-libya>

96 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-17-subat-devriminin-10uncu-yilini-kutluyor/2148159>

97 <https://www.middleeastmonitor.com/20210216-tunisia-pm-dismisses-five-ministers/>

98 <https://www.middleeastmonitor.com/20210217-tunisia-president-accuses-pm-of-violating-constitution/>

99 <https://www.aa.com.tr/en/africa/tunisia-arrests-5-terror-convicts/2148565>

Libya'nın yeni Başkanlık Konseyi Başkanı Muhammed Menfi perşembe günü Trablus'ta Tunus'un Libya Büyükelçisi'ni ağırlamıştır. Görüşmede, Büyükelçi'nin yeni Başkan'a tebriklerini iletildiği ve ikilinin iki ülke arasındaki iş birliğini masaya yatırdığı bilinmektedir.¹⁰⁰ Ayrıca Libya Siyasi Diyalog Forumu'nun başlığı altındaki anayasal düzenlemelerle ilgilenen hukuk komitesinin de önümüzdeki salı Tunus'un başkentinde bir araya geleceği açıklanmıştır.¹⁰¹

• Cezayir

Bu hafta ülkenin doğusundaki Keratta kenti binlerce Cezayirliden oluşan protestoculara sahne olmuştur. Göstericiler iki yıl önce, uzun yıllar iktidarda kalmış Buteflika hükûmetine karşı ayaklanışlarının yıl dönümünde sokağa dökülmüşlerdir. Halk tekrar ülkenin siyasi sınıfına ve kuvvetli askerî gücüne karşı sloganlarla sesini yükseltmiştir.¹⁰²

Cezayirli İletişim Bakanı ve Hükûmet Sözcüsü Ammar Bilhaymer, İsrail ile Fas tarafından ülkesine karşı bir siber savaşın başlatıldığını açıklamıştır. Bilhaymer, saldırılara karşı koymak için Cezayir'in ciddi çaba sarf ettiğinin, gizliliğin korunması gerektiğinin ve buna savaş açanların cezalandırılması gerektiğinin altını çizmiştir.¹⁰³

Cezayir Cumhurbaşkanı Abdelmecid Tebbun bu perşembe parlamentoyu feshedeceğini, bir kabine revizyonu gerçekleştireceğini ve erken seçimlere gidileceğini açıklamıştır.¹⁰⁴ Cumhurbaşkanı bu açıklamayı takip eden saatlerde kabine revizyonuna ilişkin bir açıklamada bulunarak bakanlıkların sayısının düşürüleceği ve yeni bakanları görevlendirdiği gibi hususlara değinmiştir.¹⁰⁵ Tebbun ayrıca, Hirak gösterileri gibi sebeplerle tutuklanan aktivistlerin bir kısmının da serbest bırakılacağını duyurmuştur.¹⁰⁶

• Fas

Faslı ve İsrailli parlamenterler arasında bir çevrim içi toplantı düzenlendi. Toplantıda Faslı delegasyonun iki ülke parlamentosu arasında dostluk grubu kurma fikri İsrailli mevkidaşları tarafından kabul edildi. Böylelikle Fas, İsrail ile normalleşme sürecinde parlamenter dostluk grubu kuran ilk ülke olacak.¹⁰⁷

¹⁰⁰ <https://lana-news.ly/art.php?id=191609&lang=en&p=1>

¹⁰¹ <https://www.libyaobserver.ly/inbrief/legal-committee-lpdf-meet-next-tuesday-tunis>

¹⁰² <https://www.aljazeera.com/news/2021/2/16/algeria-huge-rally-to-commemorate-protest-movement-anniversary>

¹⁰³ <https://www.middleeastmonitor.com/20210217-algeria-israel-morocco-waged-cyber-war-against-us/>

¹⁰⁴ <https://www.reuters.com/article/us-algeria-parliament-dissolution/algeria-dissolves-lower-house-of-parliament-calls-early-elections-idUSKBN2AI2TP?rpc=401&>

¹⁰⁵ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/cezayirde-cumhurbaskani-48-saat-icinde-vadettigi-kabine-revizyonunu-acikladi/2152645>

¹⁰⁶ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/cezayirde-cumhurbaskanligi-affiyla-33-aktivist-serbest-birakildi/2150989>

¹⁰⁷ <https://www.jpost.com/middle-east/israeli-mk-meets-with-moroccan-members-of-parliament-for-the-first-time-659434>

Avrupa Komşuluk Politikası Komiseri Oliver Varhelyi, Fas Dışişleri Bakanı Nasser Bourita ile yaptığı telefon görüşmesinde Fas'ın Avrupa Birliği ile olan iş birliğine övgülerde bulundu. Varhelyi, Avrupa Birliği'nin Fas ile ortaklığını artırmak için elinden geleni yapacağına söz verdi.¹⁰⁸

Cezayir'de yayımlanan bir televizyon programında Fas Kralı 6. Muhammed'in kukla olarak karikatürize edilmesi Fas'da tepkilere yol açtı. Programda ayrıca İsrail ile normalleşme, Batı Sahra sorunu ve Covid-19 gibi olaylara değinilerek Kral tiye alındı. Fas İnsan Hakları Bakanı sosyal medyadan yaptığı açıklamada televizyon programını kınadı.¹⁰⁹ İsveç'in Fas Büyükelçisi'nin Cezayir'in Fas Büyükelçiliğini ziyareti sırasında Büyükelçi Abdelhamid Abdaoui ile çekildiği fotoğrafta arka plandaki Fas Kralı 6. Muhammed ile Büyükelçi Abdelhamid Abdaoui'nin fotoğrafının buzlanması tartışmalara yol açtı. Gelen tepkiler ve Büyükelçiliğin bunu bilerek yaptığını öne süren iddialar üzerine fotoğraf silindi.¹¹⁰

Fas'ın, Taktik İnsansız Hava Sistemleri (UAS) ekipmanı tasarlayıp geliştirmesiyle tanınan bir şirket olan İsrail'in BlueBird Aero Systems adlı şirketinden drone sipariş ettiği bildirildi. İsrail Savunma Bakanlığına göre bu Fas'ın İsrail'den askerî olarak yaptığı ilk alım değil.¹¹¹

■ ENERJİ GÜNDEMİ

• Dünya Geneli

Rusya'nın OPEC+ üyelerine oranla petrol fiyatlarında yaşanan dalgalanmalardan daha az etkilendiği bildirildi. Bunun sebebinin ise Rusya'nın izlediği esnek döviz kuru politikasından kaynaklandığı açıklandı.¹¹²

Rusya merkezli Rosneft Petrol Şirketi'nin, ExxonMobil, Shell, Total, Chevron gibi büyük uluslararası şirketler 2020 yılını zararla kapatırken Uluslararası Finansal Hesaplama Sistemi'ne göre 2020 yılı için net kârını 1,98 milyar USD ile kapattığı açıklandı.¹¹³

¹⁰⁸ <https://www.moroccoworldnews.com/2021/02/335423/eu-vows-to-use-all-means-to-strengthen-cooperation-with-morocco/>

¹⁰⁹ <https://www.middleeasteye.net/news/morocco-algeria-satirical-show-sparks-anger-king-mohammed>

¹¹⁰ <https://www.moroccoworldnews.com/2021/02/335092/algerian-embassy-in-morocco-stirs-mockery-for-blurring-photo-of-king-mohammed-vi/>

¹¹¹ <https://www.moroccoworldnews.com/2021/02/335118/morocco-orders-drones-from-israels-bluebird-aero-system/>

¹¹² <https://www.spglobal.com/platts/en/market-insights/blogs/oil/021721-moscow-russia-oil-price-breakeven-economy-opec-quota>

¹¹³ <https://m.marketscreener.com/quote/stock/PUBLIC-JOINT-STOCK-COMPAN-4006200/news/Rosneft-Oil-Igor-Sechin-Reports-to-President-of-Russia-on-Company-s-Performance-in-2020-32468957/>

Rusya Başbakan Yardımcısı yaptığı açıklamada, Rus hükûmetinin 2020 yılında vergi artırımını kararından sonra petrol sektöründeki vergilendirme politikasının değiştirilmesi ve üretimi destekleme amaçlı tedbirler alınması üzerinde çalışıldığını bildirdi. Potansiyel önlemlerin, 2024'ten itibaren uygulamak amacıyla yüksek viskoziteli petrolde kâra dayalı vergi sistemi yaratmak olduğunu da açıklandı.¹¹⁴

EIA yayımladığı verilere göre, kötü hava koşulları nedeni ile şubat ayının ikinci haftasında ABD'den 11 adet LNG tankerinin sevkiyat gerçekleştirdiği ve tankerlerin yaklaşık olarak 40 milyar ft³ LNG taşıdığı açıklandı.¹¹⁵

EIA raporunda, 2021-2022 yıllarında ABD'de bulunan Permian havzasında doğal gaz üretiminin artacağı öngörüldü. Bununla beraber 2020 yılına göre %9'luk bir artışla 2021 yılında ABD'de 589,2 milyon ton kömür üretileceğinin tahmin edildiği de açıklandı.¹¹⁶

Yunanistan'ın ABD Büyükelçisi Pyatt, Yunanistan'ın boru hatları ve Dedeağaç'taki yeni den gazlaştırma biriminin Avrupa için Rus gazına olan bağımlılığı azaltması sebebiyle oldukça önemli olduğunu dile getirdi. Yunanistan; İsrail, Kıbrıs ve ABD arasında gerçekleşen görüşmelerin Doğu Akdeniz'de stratejik bir fark yaratacağını bildirdi. Bunların yanı sıra ABD ile Yunanistan arasındaki LNG ticaretinin devam edeceği, Doğu Akdeniz Gaz Forumu'nu desteklediklerini ve Türkiye'nin de dâhil olması için gerekli çabanın sarf edilmesini beklediklerini açıkladı. Ayrıca Doğu Akdeniz'den Avrupa'ya iletilen elektrik konusunda Yunanistan'ın oldukça önemli bir noktada olduğunu söyledi.¹¹⁷

Warren Buffett'a ait Berkshire Hathaway Yatırım Şirketi Apple şirketindeki hisselerini azaltarak 4,1 milyar USD değerinde Chevron hissesi aldığını açıkladı.¹¹⁸

Irak merkezli SOMO Şirketi, günlük 2,8 milyon varili güney terminallerinden ihraç edilecek olan Basra ham petrolünün şubat ayında günlük 2,9 milyon varil ihraç edilmesini planladıklarını açıkladı. Basrah Medium ham petrolüne talebin günlük 1,1 milyon varillik üretimin en az iki katı olduğunu bildirdi.

Ermenistan, Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı'nın seminerine katıldı. Seminerde nükleer emniyet, güvenlik, nükleer hasar için sivil koruma gibi alanlarda nükleer santralini iyileştirmek adına Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı (IAEA) ile görüşme gerçekleştirdiğini açıkladı. IAEA ile yapılan çalışmalar sayesinde Ermenistan'ın nükleer enerji santralinin 2. ünitesinin ömrü 2026 yılına dek uzatmaya çalıştığı bildirildi.¹¹⁹

¹¹⁴ <https://www.reuters.com/article/us-russia-oil-taxation-idUSKBN2AJ1UM>

¹¹⁵ <https://www.offshore-energy.biz/eia-us-weekly-lng-exports-decrease/>

¹¹⁶ <https://www.resilience.org/stories/2021-02-16/the-energy-bulletin-weekly-16-february-2021/>

¹¹⁷ <https://gr.usembassy.gov/ambassador-pyatts-remarks-at-athens-energy-dialogues/>

¹¹⁸ <https://rivercountry.newschannelnebraska.com/story/43365497/buffetts-firm-reveals-new-investments-in-verizon-chevron>

¹¹⁹ <https://www.iaea.org/newscenter/news/iaea-assists-armenia-to-strengthen-its-national-nuclear-legal-framework>

Azerbaycan devlet petrol şirketi (SOCAR) yaptığı açıklamada, Güney Gaz Koridoru'nun ikinci aşaması olarak Türkmenistan ve İsrail'den doğal gaz temini sağlanarak Balkanlar'da oluşan yeni doğal gaz pazarına girmeyi hedeflediklerini bildirdi. İsrail'den sevk edilecek gazın Avrupa'ya gaz ihraç etmek için en uygun seçeneğin Türkiye üzerinden TANAP hattına entegre edilmesi olduğunu da açıkladı.¹²⁰

SOCAR'ın Türkiye iştiraki olan Star Rafinerinin 2020 yılında, 10 milyon tonluk kapasitesinin üzerinde çalışarak 10,5 milyon ton ham petrol işlediği açıklandı. Şirket Ayrıca, 45 milyon USD yatırım bütçesine sahip olan Rafinerinin Esnekliğinin, İşletilebilirliğinin ve Kârlılığının iyileştirilmesi Projesi'nin (IFOP) 2021 devreye gireceğini ve 600 milyon USD yatırım değeri bulunan ek depolama yatırımlarının da 2022 yılında hayata geçeceği bildirildi.¹²¹

Türkmenistan'da sekiz doğal gaz boru hattından saatte yaklaşık 10.000 kilogram metan gazı sızıntısı gerçekleştiğini açıkladı.¹²²

• Ortadoğu

Irak devlet petrol pazarlama şirketi (SOMO), Çin merkezli Zhenhua Oil Co. ile yaptığı 2 milyar USD petrol ön ödeme anlaşmasının hükûmet onayları için beklemede olduğunu bildirdi.^{123 124}

ABD yönetiminin ocak ayında İslam Devrim Muhafızları Birliği'nin (IRGC) ait olduğunu iddia ettiği Liberya bayraklı ham petrol tankerini Çin'e petrol taşıırken alıkoymuştu. İran yönetimi ABD yönetiminin bu tavrını kınadığını ve ancak tankerin İran devletine ait olmadığını açıkladı. Yapılan açıklamada tankerin özel sektöre ait olduğu belirtildi.¹²⁵

İran'dan Afganistan'a akaryakıt taşıyan tankerlerinin patlama sonucu yangına sebep olduğu açıklandı. İslam Qala kasabası yakınında gerçekleşen patlama sonucu yaklaşık 500 aracın hasar gördüğü ve 40 milyon USD'lik ekipmanın hasara uğradığı da bildirildi.¹²⁶

Petrol fiyatlarında yaşanan artışın ardından, Suudi Arabistan'ın OPEC içerisinde tek taraflı günlük bir milyon varil kesinti yapmayı Nisan 2021 itibarıyla durduracağı ve üretimini arttıracığı açıklandı. Suudi ve Rus liderler arasında gerçekleşen telefon görüş-

120 <https://www.spglobal.com/platts/en/market-insights/latest-news/natural-gas/021721-azerbaijans-socar-turns-attention-to-southern-gas-corridor-phase-two>

121 <https://www.aa.com.tr/tr/sirkethaberleri/enerji/star-rafineri-2020de-10-5-milyon-ton-ham-petrol-isledi/662750>

122 <https://www.resilience.org/stories/2021-02-16/the-energy-bulletin-weekly-16-february-2021/>

123 <https://www.spglobal.com/platts/en/market-insights/latest-news/oil/021821-iraqs-2-bil-oil-prepayment-deal-with-zhenhua-delayed-pending-official-approval-somo>

124 <https://www.spglobal.com/platts/en/market-insights/latest-news/oil/021721-iraqs-somo-says-demand-for-new-basrah-medium-grade-at-least-double-current-supply>

125 <https://www.middleeasteye.net/news/iran-denies-ownership-seized-oil-tanker-calls-washington-stop-acts-piracy>

126 <https://oilprice.com/Latest-Energy-News/World-News/Hundreds-Of-Fuel-Tanker-Trucks-Explode-At-Iran-Afghanistan-Border.html>

mesinin nedeninin Suudi Arabistan'ın aldığı bu karar olabileceği belirtildi. Ayrıca Suudi Petrol Bakanı, petrol konusunda iyimser olmak için erken olduğunu, petrol üreticilerini temkinli olmaya devam etmesi gerektiğini açıkladı.^{127 128 129 130}

İsrail'in, Gazze kıyısındaki yerleşim yerine doğal gaz vermeyi kabul etmek üzere olduğu, önümüzdeki 6 ay içerisinde onaylanması beklenen anlaşma ile Gazze'deki elektrik sıkıntısının son bulacağı dile getirildi. Bölgede bir enerji santrali bulunmakta olup bunun dizel yakıtı ile çalıştığı belirtildi. Söz konusu doğal gazın Leviathan sahasından bölgeye boru hattı vasıtasıyla geleceği bildirildi. Projenin 5 milyon USD'sini AB, boru hattı finansmanını ise Katar'ın yapacağı açıklandı.¹³¹ Anlaşmaya göre İsrail Gazze kıyısındaki yerleşim bölgesine 400 mw enerji sağlayacağı açıklandı.¹³²

Uydu görüntüleri ile İsrail'in Dimona Nükleer Tesisi'ni genişlettiği iddia edildi. Yapılan yeni inşaatın nükleer reaktörün ve yeniden işleme tesisinin hemen yanında yapıldığının saptandığı belirtildi. İsrail'in en az 90 nükleer savaş başlığına sahip olduğu ve savaş başlıklarının Dimona Tesisi'nin ağır su reaktörlerinden elde edilen plütonyumdan üretildiğinin düşünüldüğü bildirildi.¹³³

Irak Petrol Bakanı yaptığı açıklamada, Irak'ın Asya pazarındaki satışlarını arttırmak amacıyla Çin devlet şirketleri ile Çin'de petrol depolama tesisi kurmak için görüşmelerini bildirdi. Ayrıca, Irak'ın Pakistan'da petrol depolama tesisi kurmak için Pakistan hükûmetine plan önerdiği açıkladı.¹³⁴

BAE merkezli Dana Gas, IKBY'de doğal gaz üretimini 900 milyon standart fit küpe çıkarmayı planladığını açıkladı. IKBY'deki üretim kapasitesini ikiye katlamayı planlayan şirket 500 milyon USD'lik yatırım için yeşil bonolar (green bonds) da dâhil olmak üzere finans bulma arayışında olduklarını bildirdi. Projenin ilk aşamasının 2023'te bitmesi beklenirken ikinci aşamanın 2024'te bitmesi beklendiği bildirildi.¹³⁵

127 https://wap.business-standard.com/article/international/saudi-arabia-plans-to-increase-oil-output-amid-recovery-in-prices-121021900068_1.html

128 <https://www.spglobal.com/platts/en/market-insights/latest-news/oil/021721-prince-abdulaziz-warns-against-opec-complacency-still-too-early-to-celebrate-on-virus>

129 <https://menafn.com/1101624040/Saudi-urges-caution-before-Opec-meeting>

130 https://www.business-standard.com/article/international/saudi-arabia-plans-to-increase-oil-output-amid-recovery-in-prices-121021900068_1.html

131 <https://www.timesofisrael.com/after-years-of-talks-a-plan-to-provide-israeli-gas-to-gaza-nears-approval/>

132 <https://www.energyvoice.com/oilandgas/middle-east/pipelines-middle-east/299656/israel-qatar-gas-gaza/>

133 <https://www.tehrantimes.com/news/458342/Satellite-images-reveal-Israel-quietly-expanding-secretive-Dimona>

134 <https://energy.economictimes.indiatimes.com/news/oil-and-gas/iraq-in-advanced-talks-to-build-oil-storage-in-china-says-oil-minister/80916363>

135 <https://www.reuters.com/article/dana-gas-debt-int-idUSKBN2AH1F1>

Mısır Petrol ve Maden Kaynakları Bakanı, madencilik önümüzdeki 5 yıl içinde GSYH'e katkısını %5'e çıkarmayı planladıklarını açıkladı. Petrol ve doğal gazın Mısır GSYH'sine katkısı, 2019 yılında %27 iken 2020 yılında %24 olduğunu da bildirdi.¹³⁶

Mısır, Akdeniz ve Kızıldeniz'de 24 blokta petrol ve doğal gaz arama geliştirme faaliyetleri için ihaleye çıkacağını duyurdu.¹³⁷ Blokların üçünün Süveyş Körfezinde, on iki tanesinin Batı Çölünde ve dokuzunun Doğu ve Batı Akdeniz'de olduğu açıklandı.¹³⁸

Mısır'ın, 2021 yılında doğal gaz taşıma kapasitelerine 179 milyon USD'lik yatırım yapacağı açıklandı. 180 km uzunluğundaki 4 yeni hattın önümüzdeki aylarda hizmete gireceği kaydedildi. 2023 yılına kadar doğal gaz şebekesinin 8750 km olacağını planlandığı bildirildi.¹³⁹

Kuveyt Petroleum Şirketinin (KPC), Hindistanlı ve Japon petrol alıcıları ile petrol alım anlaşmalarını 12 aydan 9 aya düşürme konusunda görüştükleri açıklandı.¹⁴⁰

136 <https://english.mubasher.info/news/3764392/Egypt-aims-to-raise-mining-contribution-to-GDP-to-5-/>

137 <https://www.ntv.com.tr/dunya/misir-akdenizde-petrol-ve-dogalgaz-arayacak,A003bEN3GkKBGQJLjdHoPg>

138 <https://www.enerjigunlugu.net/misir-24-petrol-ve-gaz-ruhsati-verecek-41460h.htm>

139 <https://www.agencecofin.com/investissement/1502-85195-en-2021-l-egypte-va-investir-179-millions-dans-le-reseau-national-de-gaz-naturel>

140 <https://www.newsofbahrain.com/world/70400.html>

RUS BASININDA ORTADOĞU GÜNDEMİ

(15-21 ŞUBAT 2021)

• İsrail Suriyeyi Neden Sürekli Roketlerle Bombalıyor?

Rusya Federasyonu “Sosyal Araştırmalar Uzman Enstitüsü” kontrolündeki “Vzglyad” gazetesinin 16 Şubat tarihli sayısında yayımlanan “İsrail Suriyeyi Neden Sürekli Roketlerle Bombalıyor?” [başlıklı makalede](#) İsrail tarafından Suriye’ye, özellikle Şam’ın banliyölerine sürekli olarak düzenlenen, sonuncusu 15 Şubat’ta gerçekleşen füze saldırılarının nedenleri ve etkileri değerlendirilmiştir.

Yazıda görüşlerine başvurulmuş Suriye’deki eski Rus Askerî Danışman Albay Anatoly Matveyçuk’a göre, İsrail ve Suriye’nin savaş hâlinde olmaları sebebiyle mevcut bombardıman olağan dışı değil; Şam’ın, hava savunma ve füze savunma sistemi de dâhil olmak üzere savunma kademeleri oluşturması İsrail’i, işgal ettiği Golan Tepelerini kaybetme korkusu ile yüz yüze bırakmaktadır. Suriye başkentinin banliyölerinde, İsrail’i tehdit edebilecek askerî silah üretimi için balistik füzeler ve hava savunma sistemleri dâhil tesisler bulunduğu da dikkat çeken uzman, İsrail’in buna karşı silahların geliştirilmesini engelleyebilecek önleyici saldırılar düzenlediğini belirtmiştir. Bununla birlikte İsrail, insani veya askerî amaçlara yönelik olup olmadığına bakmadan İran’dan Suriye’ye gelen tüm kargo transferlerini dikkatle izliyor ve eğer kargo özellikle askerî amaçlara yönelikse bombardımanı yeniden başlatmak için bir bahane bulmuş oluyor.

Askerî uzmana göre Lübnan ve Golan toprakları üzerinden sürekli olarak saldırı yapan İran yanlısı silahlı oluşumlar, İran’a ait eğitim merkezleri, militanlar sınırda yoğunlaşırken Suriye hava savunma sistemleri onlara karşı savunmada önemli rol oynamaktadır. Suriye-İsrail askerî güç dengelerine de değinen Anatoly Matveyçuk, İsrail saldırılarının etkinliğinin oldukça sorgulanabileceği görüşünü savunmaktadır: “Hayfa’dan kalkan herhangi bir savaşçı hemen radar ekranlarında görülüyor. Lübnan’dan veya Golan Tepeleri’nden füzeler fırlatıldığında, Suriye hava savunması onları yok etmeye hazır bulunuyor.” Uzman, Rus danışmanlarının tavsiye niteliğinde Suriye ordusuna yardımda bulunduğunu da ifadelerine ekledi.

• Lübnanlı Protestoların Kısır Döngüsü

Rusya’nın önde gelen araştırma, yayın ve eğitim faaliyetleri yapan bağımsız düşünce kuruluşu Rusya Uluslararası İlişkiler Konseyinin sayfasında “Lübnanlı Protestoların Kı-

sır Döngüsü” [başlıklı makalede](#) Rusya Uluslararası İlişkiler Konseyi Uzmanı ve Bağımsız Analist Polina Vasilenko, Lübnan’daki durumu değerlendirdi. Uzmanı göre, alınan önlemlere rağmen ülkedeki durum istikrara kavuşmamaktadır. Geçtiğimiz yıl Lübnan’daki durumun giderek daha da kötü bir hâle gelmesi sonucunda bağımsızlık mücadelesinin yerini hayatta kalma mücadelesi almış, salgın korkusu ve ağır ceza tedbirlerine rağmen vatandaşların tekrar sokaklara dökülmesine yol açmıştır. Alınan önlemlere rağmen Lübnan’daki durumun istikrara kavuşmadığına dikkat çeken Rus analist, Ağustos 2020’den itibaren yeni hükûmet kabinesi kurulmasının süresiz olarak ertelenmesi gibi nedenlerle ülkede iç gerilimin azalmayacağı görüşünü savunmuştur. Makalenin yazarı, Saad Hariri ile ülkenin en büyük Hristiyan partisinin lideri Gibran Basil arasındaki çatışmaya da değinerek Basil’in koalisyon hükûmetinde yer almak istemediğini belirtmiştir. Vasilenko, Lübnan’daki durumu şöyle nitelendirmiştir: “İktidarın uzun süreli felç olması, halk arasında siyasi kurumlara köklü güvensizlik, aşı kampanyasının şubat ayı ortasında başlamasına rağmen yeni bir koronavirüs dalgası tehdidinin yanı sıra siyasetçilerin ülkede gerekli reformları gerçekleştirememeleri nedeniyle dış yardımın reddedilmesi her an yeni protestolara yol açabilecek temel faktörler olmaya devam edecektir.”

• Libya Dağılıyor

“Nezavismaya” gazetesinin 15 Şubat sayısında “Libya Dağılıyor” başlıklı uzman [görüşlerini içeren makale](#), siyasi krizin başlamasından on yıl sonra Libya’da var olan durumla ilgiliydi. Makalenin yazarı uluslararası yorumcu İgor Subbotin, ülkedeki genel siyasi durumu “çatışan taraflar siyasi geçiş için bir yol haritası oluşturmaya çalışıyorlar” şeklinde değerlendirdi. Yazıya göre, sivil çatışmalarla sonuçlanan protestoların başlamasından bu yana geçen on yılda Libya, resmî olarak BM himayesinde başlatılan yeni iktidar yapılarıyla ilgili bir belirsizlikle karşılaşmıştır. Makalede Doğu ve Batı milletvekillerinin 15 Şubat’ta Sabrata şehrinde geçirilmesi gereken toplantısına da değinilmiş, tüm milletvekillerinin belirlenen yere zamanında gelmemesi nedeniyle toplantıyı erteleme kararı alındığı vurgulanmıştır. Yazar, ülkenin şu anki durumda bir hükûmet birleşme sürecinden geçtiğini, geçen yılki barış anlaşmasında belirlenen son tarihe göre yabancı güçlerin ocak ayının ikinci yarısında Libya’dan ayrılması gerektiğini de vurgulamıştır.

Yazıda görüşlerine başvuru olan Rusya Uluslararası İlişkiler Konseyi Uzmanı Kirill Semenov, yeni Libya hükûmetinin büyük olasılıkla tüm dış güçlerle çalışacağı öngörülerinde bulundu. Parlamento Başkanı Salih’in Sabrat’ta yapılacak oturuma karşı çıkmasına dikkat çeken uzman, nihayetinde her şeyin bazı sorunların ortaya çıkmaya başladığı Temsilciler Meclisi tarafından alınacak karara bağlı olduğunu belirtti.

• Yaptırım Gerekliği Üzerine: ABD Neden BM'den İran Talebini Geri Çekti?

ABD'nin, Trump yönetiminin İran'a yönelik tüm BM yaptırımlarını yeniden uygulayan kararını geri çekmesi ve İran ile «nükleer anlaşma» müzakerelerine hazır olduğuna dair açıklaması Rusya basınında geniş yer buldu. Merkezi Moskova'da bulunan ve Rambler & Co. medyasına ait Rus hükûmet yanlısı "Gazeta.Ru" haber sitesinde 19 Şubatta yayımlanan "Yaptırım Gerekliği Üzerine: ABD Neden BM'den İran Talebini Geri Çekti?" [başlıklı uzman görüşlerine dayanan yazıda](#) ABD'nin kararı "Washington, ikili ilişkileri iyileştirme yolunda ilk adımı atıyor" ifadeleriyle değerlendirildi. Yazıda görüşlerine başvurulmuş Rusya Bilimler Akademisi ABD ve Kanada Enstitüsü Araştırma Görevlisi Vladimir Vasilyev'e göre Beyaz Saray, Tahran'a doğru ilk adımı atması gerekenin kendisi olduğunu anlamış olsa da müzakerelere dönmesi teklifini İran ve diğer garantörlere rica minnet bir şekilde yapmak istemiyor: "Ama en azından sorunun çözülmesi nedeniyle müzakerelere başlamak istiyor ve temasların bir şekilde başlaması için de İran'a 'iyi niyet' jesti yapıyor."

Trump yönetiminin Tahran ile herhangi bir diyalog yürütmediğine de değinen analist, şimdiki yönetimin İran'la nükleer müzakereler konusunda masaya oturarak diyaloga başlama isteğinde bulunduklarının açık olduğunu belirtmiştir. Ayrıca uzman, Biden yönetiminin nükleer anlaşma konusundaki kararını "ABD, karşı taraf gibi güçlü konuma sahip değil ve bu adım ülkenin zor durumda olduğunun göstergesidir" şeklinde değerlendirerek ekledi: "Nitekim Amerikalılar müzakerelerde üst sıralarda yer almaları gerektiğine inanmış olsalar da söz konusu müzakereler çerçevesinde daha düşük konumda bulundukları ortaya çıkmıştır." Vasilyev, İran'ın gelecekte anlaşmayı genişletme yönündeki tüm ABD önerilerini savuşturabileceğini belirtmiştir.

Uzmanlara göre, bu konuda başka bir sorun da Washington'un sadece nükleer anlaşmaya dönmek istemekle kalmayıp aynı zamanda onu değiştirmek niyetinde bulunmasıdır. Konu ile ilgili görüşlerini paylaşan Rusya Bilimler Akademisi Avrupa Enstitüsü Avrupa Güvenlik Dairesi Başkanı Dmitry Danilov, "Trump'ın İran'a yönelik politikası, iz bırakmadan ve 'nükleer anlaşma' çevresindeki durumu ve anlaşmanın yeniden başlatılması şansını etkilemeden geçemez" tahminlerinde bulunarak: "Yeni ABD yönetiminin tüm bu taleplerini görmezden gelmesi o kadar kolay olmasa da Biden, İran'la nükleer anlaşmaya yeniden dönülmesi konusunda siyasi iradeye sahiptir." Ayrıca anlaşmanın temel ilkeleri dışında yenilenmesi veya değiştirilmesi konularına da değinen analist, bu ihtimalin Biden döneminde çok düşük olduğunu vurguladı.

• Yemen'deki Savaş Arap Başkentleri İçin Zehirli Hâle Geldi

“Nezavismaya” gazetesinin 19 Şubat sayısında yayınlanan “Yemen'deki Savaş Arap Başkentleri İçin Zehirli Hâle Geldi” [başlıklı uzman görüşlerini içeren makalede](#) ABD Savunma Bakanı Lloyd Austin'in, Suudi Arabistan Savunma Bakanı ve Veliaht Prensi Muhammed bin Selman ile Husilerin Suudi Arabistan'a karşı düzenlediği saldırı konusunda telefon görüşmesi değerlendirildi. Yazıya göre Bakan görüşmede, Beyaz Saray'ın Arap monarşisine yönelik politikasında meydana gelen değişiklikleri onaylamanın yanı sıra Husilerin Suudi Arabistan'a karşı sınır ötesinden düzenlediği saldırıyı kınayarak Suudi Arabistan'ın sınırlarını savunma konusuna bağlılığını vurguladı. Makalenin yazarı uluslararası yorumcu Igor Subbotin, Biden yönetiminin Husiler üzerine sınırlı baskı yapmakla Yemen'deki çatışmaya bir çözüm bulmaya yardım edeceği ihtimalini vurguladı. Ayrıca yazıda, “Yemen çatışmasının zehirli hâle geldiği Arap koalisyonunun tüm üyeleri tarafından anlaşılmaktadır” görüşü savunulmuştur. Subbotin, telefon görüşmesinin, Suudi Arabistan'ın Yemen'deki çatışma aleyhine ortağı olan Birleşik Arap Emirlikleri'nin (BAE) Afrika Askerî Üssü'nün yıkılmasına dair haberlerle aynı zamana denk geldiğini de ifade etmiştir.

Yazıda görüşlerine başvuru Rusya Uluslararası İlişkiler Konseyi Uzmanı Kirill Semenov, Assab Üssü'nün emirliklerin Yemen'deki askerî operasyonlarını desteklemek için önemli bir lojistik merkez olarak hizmet verdiğine dikkat çekti: “Merkez hem Yemenli güney direniş savaşçılarının hem de Sudanlı paralı askerlerin yeniden eğitildiği bir eğitim kampına ev sahipliği yaptı. Üssün yıkılması, BAE'nin Yemen çatışmasına yönelik politikasında büyük bir dönüşe işaret etmektedir. Şimdi emirlikler “vekil güçlerinin” eğitimini kısıtlıyor ve Sudanlı paralı askerlerin Yemen'e transferini sona erdiliyor.” Uzman; Sudanlıların, emirliklerin çıkarları doğrultusunda Libya'da kullanılmaya devam edeceğini ifadelerini eklemiştir.